

Cuprins

Abrevieri.....	5
Cuvânt-înainte	9
Dreptul Uniunii Europene și specificitatea acestuia	13
Capitolul I. De la Comunități Europene la Uniune Europeană – prezentare generală a specificității evoluției ordinii juridice	17
Secțiunea 1. Noutatea conceptului de integrare propus de Comunitățile Europene și specificitatea ordinii juridice a Comunităților Europene ca o consecință a sistemului de integrare.....	17
1.1. Globalizare/Mondializare – Regionalizare.....	18
1.2. Cooperare – Integrare.....	19
1.3. Integrarea în cadrul Comunităților Europene.....	21
1.4. Specificitatea ordinii juridice a Comunităților Europene ca o consecință a sistemului de integrare.....	24
Secțiunea a 2-a. Evoluția construcției comunitare/europene de la integrare economică la integrare politică – efecte asupra ordinii juridice.....	26
Capitolul al II-lea. Specificul ordinii juridice a Uniunii Europene din perspectiva adoptării și aplicării dreptului Uniunii Europene	45
Secțiunea 1. Particularități ale adoptării instrumentelor juridice ale Uniunii Europene	46
1.1. Delimitarea competențelor în cadrul Uniunii Europene.....	46
A. Precizări prealabile.....	46
B. Tipuri de competențe.....	48
a. Competențele exclusive.....	49
b. Competențele partajate.....	52
c. Competențele de coordonare.....	56
d. Competențele „complementare” (sprijinire, coordonare, completare).....	57
C. Temeiul legal al competențelor.....	60
D. Competențele privite din perspectivă federală.....	64
1.2. Principiile subsidiarității și proporționalității.....	66
1.3. Procedurile de adoptare a actelor juridice ale Uniunii Europene.....	73
A. Procedura legislativă ordinară (art. 294 TFUE).....	74
a. Prima lectură.....	74
b. A doua lectură.....	74
c. Concilierea.....	75
d. A treia lectură.....	75

e. Prevederi speciale.....	75
f. Domeniile în care se aplică procedura legislativă ordinară.....	76
B. Procedura legislativă specială	77
Secțiunea a 2-a. Regulile aplicabilității dreptului Uniunii Europene în raport cu dreptul intern al statelor membre.....	78
2.1. Aplicarea imediată	81
2.2. Aplicarea directă și efectul direct.....	83
A. Aplicarea directă	83
B. Efectul direct	84
a. Delimitări conceptuale.....	84
b. Consacrarea jurisprudențială a efectului direct al Tratatelor Uniunii Europene.....	85
b.1. Hotărârea <i>Van Gend en Loos</i>	85
b.2. Hotărârea <i>Reyners</i>	87
c. Consacrarea aplicabilității directe a regulamentelor (<i>legală și jurisprudențială – hotărârile Muñoz, Comisia/Italia, Amsterdam Bulb</i>) și efectul direct al acestora	89
d. Aplicabilitatea directă și efectul direct al deciziilor. Hotărârea <i>Franz Grad</i>	90
e. Consacrarea jurisprudențială a efectului direct al directivelor	92
e.1. Invocarea directivelor în jurisprudența Curții de Justiție.....	93
e.2. Recunoașterea efectului direct.....	93
e.2.1. Hotărârea <i>Van Duyn</i>	93
e.2.2. Hotărârea <i>Tullio Ratti</i>	95
e.3. Extinderea efectului direct al directivei	96
e.3.1. Hotărârea <i>Marshall</i>	96
e.3.2. Hotărârea <i>Fratelli Constanzo</i>	97
e.3.3. Hotărârea <i>Foster</i>	98
e.4. Efectul indirect al directivei (interpretarea conformă)	99
e.4.1. Hotărârea <i>Von Colson</i>	99
e.4.2. Hotărârea <i>Marleasing</i>	100
e.4.3. Hotărârea <i>Centrosteeel</i>	101
e.4.4. Hotărârea <i>Océano Grupo Editorial</i>	102
e.5. Efectul direct orizontal incidental al directivei. Hotărârea <i>CIA Security International</i>	103
2.3. Aplicarea prioritară	104
Capitolul al III-lea. Particularitățile instrumentelor juridice ale Uniunii Europene.....	107
Secțiunea 1. Delimitări conceptuale. Ierarhia izvoarelor dreptului Uniunii Europene...107	
1.1. Delimitări conceptuale	107
A. Dreptul comunitar european = dreptul Uniunii Europene/dreptul unional	108
B. Ordinea juridică comunitară = ordinea juridică unională sau europeană	108
C. Alte noutăți terminologice relevante introduse la Lisabona.....	109
D. Acquis-ul comunitar = acquis-ul Uniunii Europene	109
1.2. Ierarhia actelor în dreptul Uniunii Europene.....	111

Secțiunea a 2-a. Specificitatea izvoarelor dreptului Uniunii	114
2.1. Dreptul primar	114
A. Tratatete	115
a. Categorii de tratate	115
b. Raportul între diferitele tipuri de tratate	116
c. Caracteristici	118
d. Revizuirea tratatelor UE	120
B. Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene	125
a. Precizări prealabile	125
b. Evoluția consacrării juridice	126
c. Aderarea UE la CEDO	129
d. Cuprinsul Cartei	137
e. Încălcarea prevederilor referitoare la drepturile omului	139
f. Protocoalele și Declarațiile referitoare la Cartă	140
g. Relația dintre Cartă și jurisprudența cu privire la principiile generale de drept	142
2.2. Principiile generale de drept	143
A. Principiile dreptului internațional public	140
B. Principiile generale ale dreptului intern al statelor membre	145
C. Principiile proprii dreptului UE	146
2.3. Acordurile internaționale – izvor al dreptului Uniunii Europene	146
2.4. Dreptul derivat	154
A. Noutățile aduse de Tratatul de la Lisabona – prezentare generală	154
B. Prezentarea actelor derivate	157
C. Terminologie	165
D. Ierarhia actelor de drept derivat, potrivit Tratatului de la Lisabona	166
a. Actele delegate	168
a.1. Prezentare generală	168
a.2. Poziția Comisiei cu privire la art. 290 TFUE	169
a.2.1. Relația cu actele de punere în aplicare	170
a.2.2. Criterii de punere în aplicare a art. 290 TFUE	171
a.2.3. Cadrul delegării de competențe	172
a.2.4. Procesul de adoptare a actelor delegate	173
a.2.5. Controlul actelor delegate	174
2.5. Dreptul complementar – forța juridică a instrumentelor de soft law în dreptul Uniunii Europene	179
2.6. Jurisprudența ca izvor de drept al Uniunii Europene	182
Secțiunea a 3-a. Armonizarea numerotării actelor juridice ale UE	192

Capitolul al IV-lea. Specificitatea aplicării ordinii juridice a Uniunii Europene, componentă a dreptului intern al statelor membre – privire specială asupra sistemului juridic românesc

195

Secțiunea 1. Aplicarea dreptului Uniunii în ordinea juridică românească

195

 1.1. Prevederi relevante ale Constituției României și Tratatului de aderare la Uniunea Europeană

195

A. Precizări prealabile.....	195
B. Ierarhia actelor în dreptul românesc după aderarea la Uniunea Europeană.....	205
1.2. Aplicabilitatea directă a regulamentelor și transpunerea directivelor în dreptul românesc	211
A. Aplicabilitatea directă a regulamentelor	211
B. Aspecte generale privind transpunerea directivelor	212
C. Particularități ale procesului de transpunere a directivelor în dreptul românesc	215
Secțiunea a 2-a. Răspunderea statelor membre pentru nerespectarea dreptului Uniunii Europene	221
2.1. Acțiunea în neîndeplinirea obligațiilor de către statele membre (art.258 TFUE, fostul art. 226 TCE).....	222
2.2. Răspunderea extracontractuală a statelor membre pentru prejudiciile rezultate din încălcarea dreptului UE (creație jurisprudențială).....	233
A. Francovich.....	235
B. Brasserie du pêcheur	238
C. Köbler.....	241
Capitolul al V-lea. Sinteză	247
1. Principalele particularități ale ordinii juridice a Uniunii Europene.....	247
2. Concluzii cu privire la identificarea elementelor federale cu ocazia studierii ordinii juridice a Uniunii Europene.....	250
Bibliografie.....	255
I. Volume (cursuri, tratate, monografii)	255
II. Reviste și studii.....	257
III. Webografie	259
IV. Acte normative.....	262
IV.1. Internaționale	262
IV.2. Interne	262
V. Jurisprudență	263
VI. Documente nelegislative ale UE	267